

СВЕТИ ЈОВАН ШАНГАЈСКИ
ЖИВОТ ПОСЛЕ СМРТИ

[Уводна реч](#)

[Почетак духовног виђења](#)

[Сусрет с духовима](#)

[Прва два дана после упокојења](#)

[Митарства](#)

[Четрдесет дана](#)

[Стање душе до Страшног Суда](#)

Молитва за упокојене
Шта ми можемо да учинимо за упокојене?
Васкрсење тела

Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века.

Никејски Символ вере

Уводна реч

Бескрајна и неутешна би била наша жалост за упокојеним ближњим да нам Господ није дао вечни живот. Наш живот би био бесциљан уколико би се завршавао смрћу. Која корист би била онда од врлина и добрих дела? Онда би они који кажу "да једемо и пијемо, јер сутра ћемо умријети!" (1 Кор. 15, 32) били у праву. Али човек је створен за бесмртност и Христос је Својим васкрсењем отворио врата Царства Небеског, вечног блаженства онима који су веровали у Њега и живели праведно. Наш земаљски живот је припрема за будући живот, а та се припрема завршава смрћу. "Људима предстоји једанпут да умру, а онда суд Божији" (Јевр. 9, 27). Тад човек оставља све своје земаљске бриге; тело му се распада да би поново устало кад буде Опште Васкрсење.

Али душа његова наставља да живи не прекидајући своје постојање ни на тренутак. Многа јављања упокојених су нам дана да би делимично сазнали шта се дешава с душом кад напусти тело. Када престане гледање телесним очима, почиње гледање духовним. Обраћајући се у писму својој сестри на самрти, епископ Теофан Затворник пише: "Па ти нећеш умрети. Тело ће твоје умрети, а ти ћеш прећи у други свет, жива, свега свесна и препознаваћеш сав свет око себе" ("За душу корисно штиво", август 1894).

После смрти душа је жива и њена чула су изоштрена, а не ослабљена. Св. Амвросије Медиолански учи: "Пошто душа и даље живи после смрти, остаје добро које се не губи са смрћу, већ се увећава. Душу не задржавају никакве препреке које јој смрт поставља, она је још делатнија, јер делује у својој властитој сфери без икакве везе с телом, које јој је пре на терет, него на корист" (Св. Амвросије "Смрт као добро").

Преподобни авва Доротеј, Отац из 6. века, сажима учење раних Отаца у вези с овим питањем: "Јер душе све памте шта је било овде, како кажу Оци, и речи, и дела, и мисли, и ништа тада не забораве. У псалму је речено: "у тај дан ће пропасти све помисли његове" (Пс. 146, 4); то се каже о помислима овога века, тј. о кућама, имању, родитељима, деци, о пословима и заради. Све ово пропада чим душа изађе из тела... А шта је учинила од врлина или страсти све то памти и ништа не ишчезава за њу... И, како рекох, душа ништа не заборавља од оног што је чинила у овом свету, већ се свега сећа по изласку из тела, и то боље и јасније пошто се ослободила земаљског тела" (Авва Доротеј, Поука 12).

Велики подвижник 5. века, преподобни Јован Касијан, јасно формулише активно стање душе после смрти у одговору јеретицима који верују да је душа после смрти несвесна: "Душе после расанка од тела нису празне, не остају без икаквих осећања; то доказује јеванђељска прича о Лазару и богаташу (Лука 16, 22-28)... Душе

упокојених не само да се не лишавају својих осећања, већ не губе ни расположења своја, тј. наду и страх, радост и тугу, и нешто од оног што очекују на свеопштем Суду већ сад почињу да предосећају... оне постају још живље и још ревносније почињу да славе Бога. И заиста, ако размотримо сведочење Св. Писма о природи саме душе, неће ли бити крајња глупост или безумље - макар имало посумњати у то да најдрагоценији део човека (тј. душа), у којој су, по блаженом Апостолу, садржи лик и подобје Божије (1 Кор. 11,7; Кол. 3,10), после одвајања од телесне огрубелости у коме се налази у овом животу, постаје као несвесна она која садржи у себи сву силу разума, собом чак бесвесну и бесчувствену плот чини свесном и осећајном? Одавде следи и да својство самог разума тражи да дух, по одвајању од те плотске огрубелости која га слаби, своје разумне силе доведе у најбоље стање, прочисти их и учини финијим, а не да их се лиши" (стр. 178179).

Савремена "посмртна" искуства су на потресан начин открила људима истину о свесном стању душе после смрти, о већој оштрини и брзини душе после смрти, о томе да су њене умне способности тада још изоштреније и префињеније. Али те чињенице нису довољне да заштите човека у том стању од обмана у "вантелесној" сфери; треба до танчина познавати хришћанско учење о том питању.

Почетак духовног виђења

Духовна виђења често почињу код самртника пре упокојења, и још док виде људе око себе и чак причају с њима они виде и нешто што други не виде.

За искуство умирућих зна се одвајкада, и данас овакви случајеви нису новина. Међутим, овде треба поновити оно што је раније речено: само приликом благодатних посета праведницима када им се јављују свети и Анђели ми можемо да будемо сигурни да су то стварно била бића са другог света. У обичним случајевима, када самртник види своје већ упокојене пријатеље и рођаке, то може да буде само "природно" упознавање с невидљивим светом у који треба да уђе; истинска природа ликова покојника који се појаве у том тренутку је позната, могуће, једино Богу, и нема потребе да се у то упуштамо.

Сигурно је да Бог даје то искуство и као најочигледнији начин да се умирућем стави на знање да онострани свет није потпуно непознато место, да онај живот такође карактерише љубав коју човек гаји према блиским особама. Преосвештени Теофан дирљиво излаже ову мисао у речима упућеним умирућој сестри: "Тамо ће те дочекати отац и мајка, браћа и сестре. Поклони им се и поздрави их - и моли да се заузму за нас. Окружиће те твоја деца са својим радосним поздравима. Тамо ће ти бити боље него овде."

Сусрет с духовима

Али по исходу из тела душа ће се наћи међу другим духовима, добрим и злим. Обично она стреми онима који су јој ближи по духу, и ако је још у телу била под утицајем неких од њих, она ће и остати зависна од њих и по исходу из тела, ма како се одвратни они чинили при том сусрету.

Овде нам се поново напомиње да онострани свет, мада нам неће бити потпуно туђ и непознат, ипак неће бити ни тек пријатан сусрет с вољенима у некаквој "луци" среће, већ духовни судар којим се испитује расположење наше душе за живота - да ли се више приклањала Анђелима и Светима водећи живот испуњен врлинама и по заповестима Божијим, или се пак путем немара и безверја

учинила погодном за општење с палим духовима. Преосвештени Теофан Затворник лепо каже да се у ваздушним митарствима душа пре искушава, него што се оптужује.

Мада је сама чињеница суда у загробном животу ван сваке сумње - како појединачног суда одмах после упокојења, тако и Страшног суда на крају света - јавно изречена пресуда Божија ће бити само одговор на унутрашње расположење које је душа у себи изградила у односу према Богу и духовним бићима.

Прва два дана после упокојења

У току прва два дана душа ужива у релативној слободи и може да посећује на земљи она места која су јој драга, али већ трећег дана она одлази у друге сфере.

Овде архиепископ Јован просто понавља учење познато Цркви од 4. века. Предање саопштава да је Анђео који је пратио преподобног Макарија Александријског у пустињи рекао, објашњавајући црквено помињање упокојених трећег дана по њиховом упокојењу: "Када се трећег дана у цркви за душу изврши приношење, Анђео јој ублажи жалост коју осећа због раздвајања од тела, јер славословље и приношење у цркви Божијој за њу буди у њој добру наду. Јер се у току два дана души даје да, заједно са Анђелима који су уз њу иде по земљи где хоће. Зато душа која воли тело дута понекад око куће у којој се растала од тела, некад око гроба у који јој је положено тело; и тако она проводи два дана, као птица, тражећи себи гнездо. А врлинска душа иде по оним местима где је обично чинила добра дела. Трећег дана Онај Који је васкрсао из мртвих заповеда свакој хришћанској души да се подражавајући Његово васкрсење узнесе на Небеса и поклони Богу" ("Речи св. Макарија Александријског о исходу душа праведних и грешних").

У православном обреду опела мирјана преподобни Јован Дамаскин живо описује стање душе која, растављена од тела, још увек борави на земљи, али не може да општи с драгим особама које је у стању да види: "Авај, какав подвиг чека душу која се растаје од тела! Ка Анђелима очи уздиже, узалуд се молећи: према људима руке пружа, али никог да јој помогне. Зато, драга моја браћо, памтећи како је кратак живот наш, молимо Христа за покој умрлих и за велику милост нашим душама" (Чин опела мирјана, стихира самогласна, глас 2).

У писму мужу своје сестре на самрти св. Теофан пише: "Па сестра неће умрети; тело умире, а личност умирућег остаје. Прелази само у други поредак живота. Она није у телу које лежи на одру, и у гроб је не полажу. Она је на другом месту. Жива је исто као сад. У прво време и прве дане биће поред вас - само што не прича и не може да се види, али биће ту... Имајте то у мислима. Ми који остајемо плачемо за онима који су се преставили, али њима је одмах лакше, јер то стање је радосније, блаженије. Они који су умрли, а онда су у тело враћени, сматрали су га веома неудобним за живот. Исто ће и сестра осећати. Њој је тамо боље, а ми очајавамо као да се с њом нешто страшно десило. Она ће све то гледати и сигурно се чудити томе" ("За душу корисно штиво", август 1894).

Треба имати у виду да овај опис прва два дана после смрти представља опште правило, које ни у којем случају не обухвата све случајеве. И стварно, већина цитираних у овој књизи одломака из православне литературе не потпада под ово правило, - и то из очигледног разлога: Светитеље, који се нису ни везивали за земаљске ствари, него су непрестано живели у ишчекивању преласка у други свет, чак не привлаче ни она места где су чинили добра дела, него одмах почињу да се

узносе на небеса. Други пак, попут К. Иксула, почињу, по Божијем промислу, да се узносе пре него што истекну два дана из неког посебног разлога. С друге стране, сва савремена "посмртна" искуства, ма како била фрагментарна, мало се уклапају у ово правило: "вантелесно" стање је само почетак првог периода бестелесног "лутања" душе по местима на земљи за која је везана, али нико од ових људи није био у стању смрти довољно дуго да би чак могао да сретне два Анђела који треба да их прате.

Неки критичари православног учења о животу после смрти сматрају да су слична одступања од општег правила "посмртног" искуства доказ противречности у православном учењу, али ови критичари схватају све превише буквално. Опис прва два дана (као и осталих) никако није некакав догмат; то је само модел који показује најопштији поредак посмртног искуства душе. Многи случајеви, како у православној литератури, тако и у причама о савременим "вантелесним" искуствима, где су се упокојени одмах јављали живима првог или другог дана после смрти (понекад у сну) служе као пример истинитости тога да душа заиста обично остаје близу земље за неко кратко време. Права јављања упокојених после овог кратког периода слободе душе су много ређи и увек бивају по Божијој Вољи с неким нарочитим циљем, а не нечијом слободном вољом. Али трећег дана, а често и пре, овај период боравка при земљи се завршава.

Митарства

У то време (трећег дана) душа пролази кроз легионе злих духова који јој преграђују пут и оптужују за разне грехе у које су је сами увукли. У складу са разним откривењима постоји двадесет таквих препрека, тзв. "митарстава", а на сваком од њих се истражује овај или онај грех; прошавши једно митарство, душа прелази на следеће. И само ако их успешно прође све, душа може да настави свој пут избегавши да буде одмах бачена у ад. Како су ужасни ови демони и митарства може се видети и из тога да је Сама Богородица, када јој је Арханђел Гаврило саопштио о приближавању њене смрти, молила Сина Свог да избави Њену душу од ових демона. Као одговор на Њене молитве Сам Господ Исус Христос је сишао с небеса да прими душу Пречисте Своје Мајке и одведе је на небеса (то се видљиво изображава на традиционалној православној икони Успења). Уистину је страшан трећи дан за душу преминулог, и зато су јој нарочито тада потребне молитве.

Међутим, и овде можемо да приметимо да описи митарстава представљају 'модел' мука које душа подноси после смрти, а индивидуално искуство се може јако разликовати. Небитне појединости (типа броја митарстава) су, наравно, од секундарне важности у поређењу са главном чињеницом да се душа стварно ускоро после смрти излаже суду (појединачном) на коме се "сумира" шта је урадила у "невидљивој борби" коју је водила (или није водила) на земљи против палих духова.

Даље у свом писму мужу сестре на самрти, Теофан Затворник пише: "Убрзо после смрти почиње подвиг проласка кроз митарства. Тамо ће јој бити потребна ваша помоћ! Мислите на ово и чућете њен вапај вама упућен: Помозите!" - ето на шта треба да усмерите сву вашу пажњу и љубав. Мислим да ће најстварнији показатељ ваше љубави према њој бити ако се од тренутка смрти, остављајући бригу о телу другима, одвојите и у самоћи утонете у молитву за њу која је у новом стању јер она сада има нове и неочекиване потребе. Стално будите окренути ка Богу у молитвама - за помоћ њој, не само у току шест недеља, већ и дуже. У Теодорином казивању, златници које су Анђели узимали из вреће да би је избавили од митара

су биле молитве њеног старцадуховника. Исто ће бити и са вашим молитвама... Не заборавите ово да чините... То је љубав!"

Критичари православног учења често погрешно схватају ову "врећу са златницима" из које су на митарствима Анђели "плаћали за дугове" блажене Теодоре; понекад је погрешно пореде с латинским појмом о "вишку заслуга" светих. Овде исто ти критичари исувише буквално разумеју православне текстове. Овде се нема у виду ништа друго до молитве Цркве за упокојене, тачније, молитве светог човека и духовног оца. Форма којом се ово описује, - скоро да нема ни потребе о томе говорити - је метафорична.

Православна Црква сматра учење о митарствима тако важним да их спомиње у многим богослужењима. Црква нарочито излаже ово своје учење своим својим умирућим чедима у "Канону на исход душе" који свештеник чита крај самртничког одра, у Канону постоје следећи тропари:

"Удостој ме да, одлазећи са земље, не будем задржан од ваздушног кнеза, насилника и мучитеља, што на страшном путу стоји и испитује" (Песма 4).

"Предај ме, о Владичице, у свештене и часне руке Светих анђела, да њиховим крилима заклоњен, не угледам бешчасна, смрадна и мрачна лица демона" (Песма 6).

"Ти која роди Господа Сведржитеља, далеко од мене одагнај горких митарстава поглавара и владара овога света, кад будем на самрти, да бих те прослављао вавек, света Богородице" (Песма 8).

Овим речима Црква припрема умирућег православног хришћанина за предстојећа искушења (испитивања).

Четрдесет дана

Затим, успешно прошавши кроз митарства и поклонивши се Богу, душа у току тридесет седам дана посећује небеске обитељи и адске бездане још увек не знајући где ће да остане, и тек јој се четрдесетог дана одређује место до васкрсења мртвих.

Наравно, нема ничег чудног у томе што, прошавши митарства и заувек окончавши са земаљским, душа треба да се упозна с стварношћу оностраног света у чијем ће једном делу вечно пребивати. Према откривењу Анђела преподобном Макарију Александријском, нарочито помињање преминулих у Цркви деветог дана после смрти (осим општег симболизма девет анђеоских чинова) је повезано с тим да су души до тада биле показиване рајске лепоте и тек после тога, у току остатка четрдесетодневног периода су јој показивали мучења и ужасе ада, да би јој четрдесетог дана било одређено место где ће чекати васкрсење мртвих и Страшни Суд. И овде се ради само о општем правилу или 'моделу' посмртне реалности, и без сумње, сви умрли не завршавају свој пут у складу са овим правилом. Знамо да је Теодора стварно завршила своју посету аду управо четрдесетог - мерено земаљским временом - дана.

Стање душе до Страшног Суда

После истека четрдесет дана неке душе пребивају у стању предокушања вечне радости и блаженства, а друге - у страху вечних мука које ће потпуно наступити после Страшног Суда. До тада се још увек може променити стање душа, нарочито

ако се приноси за њих Бескрвна жртва (помињање на Литургији) и узносе молитве.

Учење Цркве о стању душа на небу и у аду до Страшног Суда детаљно је обрадио свети Марко Ефески.

Корист од молитви, како заједничких, тако и личних, за душе оних који су у аду је описана у житијима светих подвижника и у светоотачким списима. У житију мученице Перпетуе (III век) на пример, судбина њеног брата јој је била откривена кроз представу воде која се налазила тако високо да он није могао да је дохвати с оног смрадног и неиздрживо врелог места где је био затворен. Захваљујући њеној усрдној молитви која је трајала дан и ноћ, он је успео да дохвати воду из бунара и она га је угледала на светлом месту. На основу тога је схватила да је ослобођен казне (Житија Светих, 1. фебруар). Сличан пример постоји и у житију подвижнице монахиње Анастасије Логачове која се упокојила у нашем двадесетом веку: "Она је у своје време предузела молитвени подвиг за свог рођеног брата Павла који се удавио у пијаном стању. Прво је отишла код блажене Пелагије Ивановне која је живела у Дивјејевском манастиру да је упита шта да чини за олакшање загробне судбине брата који је тако несређно и нечасно окончао свој земаљски живот. Овако су се договориле: да се Анастасија затвори у своју келију, да пости и моли се за брата и да свакодневно по сто педесет пута говори молитву "Богородице Дјево"... После четрдесет дана имала је овакво виђење: дубока провалија. а на дну као крвави камен, а на њему - два човека с гвозденим ланцима око врата од којих је један био њен брат. Када је ово испричала блаженој Пелагији. ова ју је посаветовала да подвиг понови. По истеку следећих четрдесет дана угледала је исту ону провалију, исти камен на коме су била иста она двојица с ланцима, с тим што је њен брат устао, обишао око камена, опет пао на камен и ланци му се опет нађоше око врата. Пошто је испричала ово Пелагији Ивановној, ова је опет посаветова да понови подвиг и по трећи пут. После четрдесет дана Анастасија угледа исту провалију и исти камен на коме се сад налазио само један непознат човек, а њен брат је отишао од камена и није га видеала; онај што је остао на камену је говорио: "Благо теби што имаш силне молитвене заступнике на земљи".

После овога блажена Пелагија је рекла: "Твој брат се ослободио од мука, али није задобио блаженство" ("За душу корисно штиво", јун 1902.).

Има много сличних случајева у житијима православних светитеља и подвижника. Онима који су у погледу ових виђења склони претераном буквализму треба, највероватније, рећи да форма коју имају ова виђења (обично у сну) није, наравно, обавезно "фотографија" стања у коме ће се налазити душа у оном свету, већ пре представа која нам саопштава духовну истину о томе да се стање душе поправља молитвама оних који су остали на земљи.

Молитва за упокојене

Колико је важно помињање на Литургији може се видети из следећих случајева. Још пре прослављења светог Теодосија Черниговског (1896) јеромонах (чувени старац Алексије из Голосејевског скита КијевоПечерске Лавре, који се упокојио 1916.) је преоблачећи мошти Светога, седећи крај њих задремао и угледао пред собом Светога који му је рекао: "Хвала ти за труд око мене. Молим те да поменеш моје родитеље кад будеш служио Литургију"; рекао му је њихова имена (јереј Никита и Марија). (Пре овог виђења имена су му била непозната. После неколико година од канонизације у манастиру у коме је св. Теодосије био игуман пронађени су документи с именима Светитељевих родитеља који потврђују

истинитост виђења.) "Како можеш ти, Светитељу, да тражиш моје молитве, а сам стојиш пред Небеским Престолом и низводиш људима Божију благодат?" - упитао је јеромонах - "Да, то је тачно, одговори св. Теодосије, али приношење на Литургији је јаче од мојих молитава".

Зато су парастос и домаћа молитва упокојенима на корист, као и добра дела која се чине њима у спомен, милостиња или прилози Цркви. Али нарочито је корисно помињање на Литургији. Било је много јављања упокојених и других догађаја који потврђују да је помињање упокојених корисно. Многи од оних који су се упокојили у покајању, али га за живота нису испољили, били су ослобођени од мука и добили мир. У Цркви се стално узносе молитве за упокојење, а на коленапреклоној молитви на вечерњој на дан Силаска Светога Духа се нарочито моли "за оне који су у аду".

Св. Григорије Велики је одговарајући на питање: "шта би могло да буде на корист душама после смрти?" у својим "Разговорима" рекао: "Свето жртвоприношење Христа, наше спаситељне Жртве, причињава огромну корист душама чак и после смрти, ако су њихови греси такви да се могу опростити у будућем животу. Зато душе упокојених понекад моле да се за њих одслужи Литургија... Наравно, сигурније је да ми сами за живота чинимо оно што се надамо да ће други чинити за нас после наше смрти.

Боље је учинити да исход буде слободан, него тражити ослобођење нашавши се у ланцима. Зато треба свим срцем да презремо овај свет као да је његова слава већ прошла, и да свакодневно приносимо Богу жртву наших суза када приносимо на жртву Његово свето Тело и Крв. Само ова Жртва има силу да спасе душу од вечне смрти, јер тајанствено оприсутњује смрт Јединородног Сина" (IV; 57, 60).

Св. Григорије наводи неколико примера јављања упокојених живима с молбом да се за њих одслужи Литургија за покој њихових душа или да заблагодаре за то; једном се тако један заробљеник, за кога је жена сматрала да је мртав и за кога је у одређене дане заказивала Литургију, вратио из заробљеништва и испричао јој како су га у одређене дане ослобађали од окова - баш у оне дане када је за њега служена Литургија (IV; 57, 59).

Протестанти обично сматрају да су црквене молитве за упокојене неспојиве са неопходношћу задобијања спасења превасходно у овом животу; "Ако Црква може да те спасе после смрти чему онда борбе и тражење вере у овом животу? Једимо, пијмо и веселимо се"... Наравно, нико од оних који су имали овакво мишљење никад није ни достигао спасење уз помоћ црквених молитви, и очигледно је да је такав аргумент веома површан и чак лицемеран. Црквена молитва не може да спасе онога ко не жели спасење или ко се никада у животу није ни трудио да га задобије. Донекле се може рећи да је Црквена молитва или молитва појединих хришћана за упокојеног још један резултат живота тог човека: за њега се не би молили да за живота свог није учинио нешто што би могло да побуди на молитву за њега после његове смрти.

Св. Марко Ефески такође разматра питање црквене молитве за упокојене и олакшања које им она доноси и наводи за пример да се св. Григорије Двојеслов молио за римског императора Трајана, - и да је та молитва била надахнута неким добрим делима овог паганског императора.

Шта ми можемо да учинимо за упокојене?

Сви они који желе да покажу своју љубав према упокојенима и да им пруже

реалну помоћ, могу то на најбољи начин да учине молитвом за њих, а нарочито помињањем на Литургији, када се честице извађене за живе и упокојене стављају у Крв Господњу уз речи: "Омиј, Господе, светом Крвљу Твојом грехе овде поменутих слугу Твојих, молитвама Светих Твојих".

Ништа боље ни више ни не можемо да урадимо за упокојене, осим да се помолимо за њих помињући их на Литургији. То им је увек потребно, нарочито у првих четрдесет дана кад душа упокојеног тражи пут ка вечним насељима. Тело тада ништа не осећа: оно не види окупљене ближње, не мирише цвеће, не чује надгробне говоре. Али душа осећа молитве које се за њу узносе, захвална је на њима и блиска је духовно са онима који се моле.

О, сродници и ближњи упокојених! Чините за њих оно што је њима потребно и што је у вашој моћи, употребите ваш новац не на спољашње украшавање сандука и гроба, већ да уделите сиромашнима за вечнују памјат упокојених, или га приложите цркви у којој се за њих узносе молитве. Будите милостиви према упокојенима, побрините се за њихову душу. Исти пут је и пред вама, и како ћемо тада хтети да нас помену у молитвама! Будимо онда и сами милостиви према упокојенима.

Чим се неко упокоји одмах позовите свештеника или га обавестите да би прочитао "Молитве на исход душе", које се по правилу читају после престављења сваког православног хришћанина. Постарајте се да колико је год то могуће опело буде служено у цркви и да се над упокојеним пре опела прочита Псалтир. Опело не мора да буде савршено уређено, али је неопходно да буде потпуно без скраћивања; мислите тада на упокојеног, са којим се на земљи заувек растајете, а не на свој комфор. Ако у цркви у исто време буде било неколико покојника, немојте одбити да опело буде заједничко. Боље је да опело буде одслужено истовремено за неколико упокојених, јер ће молитва окупљених ближњих бити усрднија, него да се служи неколико опела заредом и да се због недостатка времена и снаге скраћују, јер је свака реч молитве за упокојене као кап воде за жедног. Одмах се побрините и за то да се покојник помиње сваки дан у току четрдесет дана на Литургији. Обично се у црквама у којима се свакодневно савршава служба упокојени помињу четрдесет дана и више. Али ако је опело било у храму у коме нема свакодневних богослужења, сами рођаци треба да се побрину за четрдесетодневно помињање на Литургији у храмовима где се свакодневно служи. Добро је такође дати прилог за покој душе умрлог неком манастиру или у Јерусалим где се на светим местима узноси непрестана молитва. Али четрдесетодневно помињање треба почети одмах после смрти кад је души нарочито потребна молитвена помоћ. И зато с помињањем треба почети на најближем месту где има свакодневних богослужења.

Побринимо се за оне који су отишли на други свет пре нас, учинимо све што можемо за њих сећајући се речи: "Блажени милостиви, јер ће бити помиловани" (Мт. 5, 7).

Васкрсење тела

Једног дана ће овај пролазни свет пропасти и наступиће вечно Царство Небеско у коме ће душе спасених, сједињене са својим васкрслим телима, бесмртне и непролазне, заувек пребивати са Христом.

Тада ће делимичну радост и славу, за коју чак и сад знају душе на небу, заменити пунота радости нове творевине за коју је човек и био створен; али они који нису хтели спасење које је на земљу донео Христос мучиће се вечно - са својим

васкрслим телима заједно - у паклу. У завршном поглављу "Тачног изложења православне вере" св. Јован Дамаскин описује стање душе после смрти:

"Верујемо, такође, и у васкрсење мртвих. Јер ће оно уистину бити, биће васкрсења мртвих. Али, говорећи о васкрсењу, ми мислимо на васкрсење тела. Јер је васкрсење поновно подизање оног што је пропало; како ће душе, будући бесмртне, да васкрсну? Јер ако је смрт одвајање душе од тела, васкрсење је, наравно, поновно сједињавање душе и тела, и поновно поздизање раздвојеног и расточеног живог бића. Дакле, управо оно тело које се распало ће васкрснути као непролазно (нераспадљиво). Јер Онај Који га је у почетку створио од праха земаљског може поново да га васкрсне после његовог пропадања и враћања у земљу од које је и настало вољом Творца..."

Наравно, ако је само душа пребивала у подвигу врлинског живљења, само би она и била овенчана славом. И да се само она стално предавала задовољствима, било би праведно да само она и буде кажњена. Али пошто душа није учествовала ни у добру ни злу одвојено од тела, праведно је да заједно добију заслужену казну...

Дакле, васкрснућемо, јер ће се душе опет сјединити с телима која ће постати бесмртна и која ће збацити са себе оно пропадљиво, и изаћи ћемо пред страшни Христов суд; и ђаво, и његови демони, и његов човек, тј. антихрист, и нечастиви људи, и грешници ће бити бачени у огањ вечни, не материјални као овај овде (тј. ватра), већ онај огањ за који само Бог зна. А они који су чинили добро ће као сунце засијати заједно с Анђелима у вечном животу, заједно с Господом нашим Исусом Христом, увек гледајући на Њега и пред Његовим погледом, наслађујући се непрекидном радошћу која од Њега истиче, славећи Га са Оцем и Светим Духом у бесконачне векове векова. Амин." (стр. 267-272).

СВЕТИ ЈОВАН ШАНГАЈСКИ ЖИВОТ ПОСЛЕ СМРТИ

ШТАМПАНО ИЗДАЊЕ	ИНТЕРНЕТ ИЗДАЊЕ
<p>Књига: ГОСПОД НИЈЕ СТВОРИО СМРТ - Има ли живота после смрти, стр. 141-153 Библиотека: ОБРАЗ СВЕТАЧКИ Издато: 2009. Место: Београд Уредник и приређивач: Јован Србуљ Превод: Биљана Вићентић Рецензенти: Протојереј ставрофор Љубодраг Петровић Протојереј ставрофор Вајо Јовић Владимир Димитријевић Технички уредник: Јереј Велимир Бирманац Штампа: Графичар, Ужице Тираж: 500</p>	<p>Објављено: 31. октобар 2009. Издаје: © Svetosavlje.org Уредник: прот. Љубо Милошевић Основни формат: Владимир Благојевић Дигитализација: Станоје Станковић Коректура: Станоје Станковић Дизајн странице: Станоје Станковић</p>

Светосавље.орг :: Библиотека :: Ћирилица :: Latinica